

Thực trạng quản lý xây dựng văn hóa nhà trường ở các trường trung học cơ sở quận Gò Vấp, Thành phố Hồ Chí Minh

Dương Trần Bình*; Mai Ngọc Lan**

*TS. Phòng Giáo dục và Đào tạo quận Gò Vấp, TPHCM
-Học viên Cao học Khoa 31, Trường ĐHSP, Đại học Huế

Received: 22/11/2024; Accepted: 2/12/2024; Published: 12/12/2024

Abstract: The article examines the current state of school culture management in secondary schools in Go Vap District, Ho Chi Minh City.

Keywords: Current status of school culture building management, junior high school, Go Vap district,

1. Đặt vấn đề

Văn hoá nhà trường (VHNT) đã được các nhà nghiên cứu giáo dục coi là một yếu tố rất cơ bản của cơ chế phát triển đối với từng nhà trường cũng như của toàn hệ thống các trường học nói chung, nó làm nền tảng và định hướng cho sự phát triển tiến bộ của nhà trường, và là một động lực quan trọng để thực hiện đổi mới quản lý giáo dục ở từng nhà trường. VHNT là một tập hợp các chuẩn mực, các giá trị, niềm tin và hành vi ứng xử... đặc trưng của một trường học và tác động đến toàn bộ đời sống vật chất, tinh thần của một nhà trường. VHNT biểu hiện trước hết ở trong tầm nhìn, sứ mạng, phong cách lãnh đạo - quản lý, bầu không khí tâm lý tập thể và thể hiện sâu hơn qua các quan niệm, triết lý và hệ thống giá trị của một nhà trường. VHNT thể hiện thành hệ thống các chuẩn mực, các giá trị, niềm tin, quy tắc ứng xử... được xem là tốt đẹp và được mỗi người trong nhà trường chấp nhận.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1 Thực trạng hoạt động XD VHNT ở các trường THCS quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh

2.1.1. Thực trạng nhận thức về vai trò của XD VHNT ở các trường THCS quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh

Từ kết quả khảo sát cho thấy đánh giá của CBQL và GV về vai trò của văn hoá của XD VHNT ở các trường THCS quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh có điểm số trung bình dao động từ (4,23 đến 4,35), trong đó nội dung số 6 được đánh giá với điểm số trung bình cao nhất là “XD văn hóa nhà trường để tạo ra môi trường làm việc thân thiện, tích cực của trường trung học cơ sở” (4,35). Điều này cho thấy VHNT có vai trò quan trọng trong việc tạo ra môi trường làm

việc thân thiện, tích cực sẽ giúp cho CBQL, GV có động lực và đạt hiệu quả cao trong công tác.

Bên cạnh đó nội dung thứ 5 được CBQL, GV đánh giá với điểm trung bình cao thứ 2 là (4,30) “XD văn hóa nhà trường có vai trò trong việc loại bỏ những biểu hiện tiêu cực trong các trường THCS”. VHNT được thể hiện không chỉ trong các hành vi đạo đức mà còn được thể hiện rõ thông qua các hành vi giao tiếp, ứng xử văn minh, loại bỏ những biểu hiện tiêu cực trong các trường học giúp cho mỗi thành viên trong nhà trường sẽ có được những biểu hiện tích cực và đạt được những kết quả trong công việc ngày càng tốt đẹp hơn.

2.1.2. Thực trạng về thực hiện các nội dung XD-VHNT ở các trường THCS quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh

Kết quả khảo sát cho thấy hiện nay trong XD VHNT ở các trường THCS thường tập trung vào các nội dung sau đây: “XD về cảnh quan, không gian của nhà trường; XD logo, khẩu hiệu cho nhà trường; XD về tầm nhìn và sứ mạng cho nhà trường; Lựa chọn trang phục cho cán bộ, giáo viên và học sinh trung học cơ sở; XD cung cách ứng xử chuẩn mực trong nhà trường; XD bầu không khí sư phạm phù hợp”. Trong đó cho các nội dung khảo sát là rất cao từ (4,23 đến 4,35) và có tới hơn 80% ý kiến đánh giá ở mức độ “Đồng ý” và “Rất đồng ý”. Trong đó nội dung số 5 “XD bầu không khí sư phạm phù hợp” đạt tỷ lệ cao nhất (4,35).

2.1.3. Thực trạng về hình thức XD VHNT ở các trường THCS quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh

Kết quả khảo sát cho thấy các hình thức XD VHNT ở các trường trung học cơ sở trong phạm vi

luận văn khảo sát là khá đa dạng và phong phú với 8 hình thức khác nhau. Qua đây cho thấy, với nhiều hình thức như vậy sẽ giúp các trường THCS thuận lợi hơn trong XD VHNT.

Hình thức được CBQL và GV đánh giá với mức độ phù hợp cao nhất là hình thức số 1 “Thông qua việc thực hiện nội quy, quy định của nhà trường” (4,20) và 58,0% đánh giá ở mức độ “Phù hợp” và 31,0% đánh giá ở mức “Rất phù hợp”. XD VHNT được thực hiện thông qua hình thức thực hiện nội quy, quy định của nhà trường là rất có lợi thế. Bởi lẽ ngay trong các bản nội quy, quy định của nhà trường đã thể hiện rõ các nguyên tắc trong ứng xử, các quy tắc, và các điều kiện để đảm bảo cho các yếu tố của VHNT được thực hiện.

Hình thức “Thông qua các cuộc họp hội đồng sư phạm của nhà trường” cũng được CBQL và GV đánh giá với mức độ phù hợp cao tiếp theo. Với 58,0% lựa chọn ở mức “Phù hợp” và “30,2%” đánh giá ở mức “Rất phù hợp” và (là 4,17). Họp hội đồng sư phạm nhà trường là cuộc họp được tổ chức hàng tháng ở các trường học, những thành phần tham gia là CBQL, GV, NV.

2.1.. Thực trạng về các lực lượng tham gia XD văn hóa nhà trường ở các trường THCS quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh

Kết quả khảo sát cho thấy công tác XD VHNT ở các trường trung học cơ sở có sự tham gia của 6 lực lượng trên và trong ý kiến đánh giá cho các phương án khảo sát đều rất cao từ (4,02 đến 4,50) và gần 90% đánh giá ở mức “Đồng ý” và “Rất đồng ý”. Tuy nhiên, vẫn còn nhiều ý kiến băn khoăn về các lực lượng tham gia nên chỉ đánh ở mức “Tương đối đồng ý” với 6,9% và 18,9%.

Trong các lực lượng tham gia thì lực lượng tham gia số 3 “Các tổ chức đoàn thể” được đánh giá ở mức cao thứ 2 (4,42) trong XD VHNT. Mỗi nhà trường THCS muốn phát triển cần phải có sự chung tay của các tổ chức đoàn thể trong và ngoài nhà trường. Chính vì vậy trong XD VHNT thì các tổ chức đoàn thể có vai trò rất quan trọng, là người đại diện cho tiếng nói của các thành viên trong nhà trường và ngoài nhà trường. Với điểm số trung bình cao nhất là (4,50) ở lực lượng tham gia số 1 “Ban Giám hiệu” và có hơn 90% ý kiến đánh giá ở mức “Đồng ý” và “Rất đồng ý” để chứng minh cho nhận định này.

2.1.5. Thực trạng về các điều kiện hỗ trợ cho XD VHNT ở các trường THCS quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh

Kết quả khảo sát cho thấy trong các điều

kiện hỗ trợ cho XD VHNT thì điều kiện hỗ trợ số 1 “Mức độ quan tâm và sự tâm huyết của BGH các trường THCS” được CBQL, GV đánh giá với điểm trung bình cao nhất là (3,97 và 4,03). Trong XD VHNT người trực tiếp muốn thay đổi chính là các thầy (cô) trong BGH, họ vừa là lực lượng chịu trách nhiệm chính vừa là lực lượng trực tiếp quản lý, chỉ đạo và điều hành việc XD VHNT. Chính vì vậy, VHNT ở các trường THCS chịu sự hỗ trợ rất lớn từ việc tâm huyết và mức độ quan tâm của chính các thầy (cô) trong BGH của các trường.

2.2. Thực trạng quản lý XD VHNT ở các trường THCS quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh

2.2.1. LKH XD VHNT ở các trường THCS quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh

Kết quả khảo sát cho thấy với 5 nội dung khảo sát về công tác LKH XD VHNT có điểm số trung bình dao động từ (3,82 đến 3,93). Trong đó ở mức độ “Thường xuyên” và “Rất thường xuyên” thực hiện được CBQL và GV đánh giá cao nhất là nội dung số 3 “LKH chi rõ các điều kiện cần đảm bảo cho việc XD VHNT” (3,93). Điều này cho thấy tầm quan trọng của việc LKH cần chi rõ các điều kiện cần đảm bảo cho việc XD VHNT để thực hiện và triển khai khi XD VHNT.

Ở nội dung thứ 1 “LKH trong việc lựa chọn các hình thức XD VHNT” trong kết quả khảo sát cũng được CBQL, GV đánh giá ở mức độ “Thường xuyên” và “Rất thường xuyên” thực hiện với tỉ lệ là (47,3% và 24,5%). Ngoài ra nội dung số 1 cũng được đánh giá cao thứ hai (3,89). Trong công tác XD VHNT thì việc lựa chọn được các hình thức XD phù hợp là một trong những yếu tố tạo ra sự thuận lợi cho quá trình XD VHNT. Mỗi hình thức chứa đựng kiểu thực hiện khác nhau, do vậy khi chú trọng LKH lựa chọn các hình thức XD VHNT chính là sự thể hiện linh hoạt trong kỹ năng quản lý của người Hiệu trưởng.

2.2.2 Tổ chức thực hiện kế hoạch XD VHNT ở các trường THCS quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh

Về cơ bản, tất cả các nội dung khảo sát đều được CBQL, GV của 10 trường THCS quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh đánh giá cao về mức độ thực hiện trong đó điểm số trung bình thấp nhất là (3,9) và cao nhất là (4,0). Cụ thể các đánh giá được biểu thị thông qua các tỉ lệ % theo 5 mức độ của thang đo likert thì phương án được CBQL và GV lựa chọn đánh giá ở mức độ “Thường xuyên” và “Rất thường xuyên” thực hiện là “Thành lập các bộ phận chịu trách nhiệm trong việc lựa chọn nội dung XD VHNT” (52,2% và 23,3%). Qua kết quả đánh giá này cho thấy hiệu quả

của việc tổ chức thực hiện kế hoạch XD VHNT sẽ phụ thuộc vào việc nhà trường có thành lập được các bộ phận chịu trách nhiệm trong việc lựa chọn các nội dung trong XD VHNT không. Bên cạnh đó ở nội dung số 3, việc “Trung cầu ý kiến của toàn thể cán bộ công nhân viên, giáo viên và học sinh về các nội dung XD VHNT” cũng là một trong những công việc cần triển khai tổ chức thực hiện trong quá trình XD VHNT.

Một trong các nội dung được cả CBQL lẫn GV đánh giá với điểm số trung bình là 3,92 và tỉ lệ % lựa chọn đánh giá ở mức độ “Thường xuyên” là 45,1% và 26,1% “Rất thường xuyên” thực hiện chính là nội dung “Tổ chức điều chỉnh, bổ sung các nội dung XD VHNT”.

2.2.3. Chỉ đạo việc thực hiện XD VHNT ở các trường THCS quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh

Kết quả khảo sát cho thấy việc chỉ đạo “Ra quyết định triển khai các hoạt động XD văn hóa nhà trường» được CBQL và GV đánh giá ở mức độ hiệu quả cao nhất trong 5 phương án khảo sát với là (4,17) và 66,4% đánh giá ở mức “Hiệu quả” và 26,0% đánh giá ở mức “Rất hiệu quả» và chỉ có 7,0% đánh giá ở mức “Tương đối hiệu quả». Với kết quả đánh giá này đã cho thấy việc ra quyết định triển khai hoạt động XD VHNT đã rất được chú trọng ở các trường trung học cơ sở mà luận văn khảo sát. Việc “Chỉ đạo lựa chọn các nội dung XD văn hóa phù hợp với điều kiện của nhà trường” cũng được CBQL và GV đánh giá ở mức độ hiệu quả cao thứ 2 với (4,12) và 89,7% đánh giá ở mức “Hiệu quả” và “Rất hiệu quả”.

Tuy nhiên, kết quả khảo sát cũng đã cho thấy vẫn có tới 17,2%; 12,3%; 11,9% ý kiến đánh giá của CBQL và GV chỉ ở mức “Tương đối hiệu quả cho các chỉ đạo về lựa chọn hình thức, phối hợp các tổ chức đoàn thể và chỉ đạo đảm bảo các điều kiện XD VHNT ở các trường trung học cơ sở. Đặc biệt vẫn còn một số ý kiến đánh giá ở mức “Không hiệu quả” với tỉ lệ % dao động từ (0,5% đến 2,1%). Do vậy, công tác chỉ đạo này cần phải chủ động hơn, sát sao, tích cực hơn để quá trình XD văn hóa nhà trường ở các trường THCS mang lại hiệu quả cao hơn.

2.3.4. KTĐG việc XD VHNT trường ở các trường THCS quận Gò Vấp, TP Hồ Chí Minh

Kết quả khảo sát cho thấy với 5 nội dung khảo sát là: “KTĐG việc thực hiện kế hoạch XD VHNT; KTĐG việc phối hợp các lực lượng tham gia XD VHNT; KTĐG hiệu quả các nội dung và hình thức XD VHNT; KTĐG việc sử dụng các nguồn lực trong XD VHNT; KTĐG rút kinh nghiệm và

điều chỉnh những vấn đề phát sinh khi XD VHNT”. Điểm số trung bình thấp nhất trong các phương án khảo sát là (3,79), điểm số cao nhất là (3,89). Trong đó phương án được đánh giá ở mức độ thực hiện “Thường xuyên” và “Rất thường xuyên” là có tỉ lệ % cao nhất so với các phương án còn lại là “KTĐG việc thực hiện kế hoạch XD VHNT” (47,8% và 25,0%).

Ý kiến đánh giá của CBQL và GV có tỉ lệ % cao thứ 2 ở mức độ “Thường xuyên” và “Rất thường xuyên” thực hiện (46,7% và 22,3%) là “KTĐG hiệu quả các nội dung và hình thức XD VHNT”. Với tỉ lệ % (44,6% và 25,0%) ý kiến đánh giá của CBQL và GV ở mức độ “Thường xuyên” và “Rất thường xuyên” thực hiện có tỉ lệ % cao thứ 3 trong các phương án trả lời là “KTĐG rút kinh nghiệm và điều chỉnh những vấn đề phát sinh khi XD VHNT”. Thông qua quá trình KTĐG để từ đó kịp thời phát hiện và điều chỉnh những vấn đề phát sinh trong quá trình XD VHNT. Mặc dù về cơ bản hoạt động KTĐG việc XD VHNT được chú trọng thực hiện.

3. Kết luận

Hoạt động quản lý XD VHNT luôn nhận được sự quan tâm của UBND TP Hồ Chí Minh về cả vật chất và tinh thần cho các nhà trường THCS ở quận Gò Vấp. Được sự quan tâm chỉ đạo của Sở GD&ĐT TP Hồ Chí Minh về hoạt động XD VHNT cho các trường THCS quận Gò Vấp.

- Đặc biệt trong quá trình triển khai các hoạt động XD VHNT thì các trường THCS luôn có được đội ngũ CBQL có trình độ cao, đã được bồi dưỡng quản lý giáo dục, đặc biệt là XD VHNT. Các trường ĐNGV được đào tạo chính quy, bài bản, tích cực và tâm huyết tham gia vào quá trình XD VHNT đang tham gia công tác giảng dạy. Bên cạnh đó các trường THCS còn gặp khó khăn về diện tích, thiếu thốn về điều kiện CSVC trang thiết bị hỗ trợ cho XD VHNT.

Tài liệu tham khảo

[1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình GDPT Chương trình tổng thể (Thông tư 32/2018/TT-BGDĐT)* Hà Nội.

[2]. Trường ĐHSPT Hà Nội (2007), Viện nghiên cứu sư phạm, *Hội thảo hoa học: XD văn hóa học đường - Giải pháp nâng cao chất lượng GD trong nhà trường*, Hà Nội.

[3]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), Thông tư 32/2020/TT-BGDĐT ban hành Điều lệ trường THCS, trường THPT, trường phổ thông có nhiều cấp học.

[4]. Phạm Quang Huân (2007), *Văn hóa tổ chức - hình thái cốt lõi của VHNT, Kỳ yếu Hội thảo văn hóa học đường*, Viện NCSP, trường ĐHSPT HN.